Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U005221

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 15-09-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ № 166-к від 30.09.2026 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Богданова Валерія Володимирівна
2. Valeriia V. Bohdanova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 11-09-2026

Спеціальність за освітою: Право

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: ------, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 16702

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.27.61, 10.27.01

Тема дисертації:

1. Підстави звільнення від відповідальності за порушення договірних зобов'язань

2. Grounds for Exemption from Liability for Breach of Contractual Obligations

Реферат/анотація:

1. Дисертаційне дослідження присвячене комплексному аналізу підстав звільнення від відповідальності за порушення договірних зобов'язань у цивільному праві України. У дисертації визначено поняття та особливості цивільно-правової відповідальності, проаналізовано та вивчено концепції провідних науковців української цивілістики у цій царині, визначено умови її настання відповідно до чинного законодавства, а також охарактеризовано основні види цивільно-правової відповідальності. Визначено, що цивільно-правова відповідальність становить передбачений нормами цивільного права правовий тягар майнового характеру, який покладається на правопорушника у випадку порушення ним як договірних, так і позадоговірних цивільних зобов'язань, має на меті компенсацію завданої шкоди, відновлення порушеного права, запобігання повторним порушенням, та реалізується шляхом застосування заходів, визначених законом або договором. Виокремлено основні характеристики цивільно-правової відповідальності: 1) майнова та індивідуалізована

спрямованість; 2) компенсанційно-відновлювальний характер; 3) визначення як законом, так і договором; 4) можливість перевищення розміру компенсації порівняно з фактичною шкодою завдяки застосуванню додаткових санкцій, що надає їй превентивного значення; 5) реалізація охоронної функції, яка полягає у забезпеченні потерпілому реального права на захист, може здійснюватись як через юрисдикційні органи, так і поза ними; 6) може наставати незалежно від наявності вини, якщо така можливість прямо закріплена у договорі або законі. Встановлено, що склад цивільного правопорушення (за винятком окремих випадків) є визначальною передумовою настання цивільної відповідальності, ключовими елементами якої виступають: протиправна поведінка, завдана шкода, причинний зв'язок між ними та вина правопорушника, які формують юридичну основу для застосування цивільно-правових санкцій. Досліджено загальні засади звільнення від цивільно-правової відповідальності, простежено історію становлення та розвиток цього правового явища, розкрито його сутність і визначено місце в системі цивільного права. Розкрито доктринальні підходи до визначення та класифікації підстав звільнення від відповідальності, а також їх співвідношення з іншими правовими категоріями. Розглянуто визначення змісту категорії «неможливість виконання зобов'язань» та встановлено, що остання забезпечує правове підґрунтя для звільнення сторін від відповідальності за невиконання договірних обов'язків у випадках, коли виконання стає неможливим через об'єктивні та непередбачені події. Для припинення правовідношення через неможливість виконання зобов'язань необхідно довести, що виникнення відповідних обставин було непередбачуваним і невідворотним. Окрім іншого, важливим аспектом є також визначення причинно-наслідкового зв'язку між обставинами і неможливістю виконання зобов'язань. Особливу увагу приділено аналізу форс-мажорних обставин як ключової підстави звільнення від відповідальності за порушення договірних зобов'язань, їх співвідношенню з обставинами непереборної сили. Доведено, що вказані обставини характеризуються непередбачуваністю, не залежать від волі сторін договору, та унеможливлюють виконання покладених зобов'язань, що дало підґрунтя для висновку про те, що поняття «форс-мажор» і «обставини непереборної сили» є термінами однаковими за змістом, тотожність яких зумовлена особливістю перекладу з іноземної мови. Встановлено особливості «форс-мажорних обставин», які проявляються у зовнішньому вигляді, тобто існують незалежно від волі сторін цивільних правовідносин; відзначаються надзвичайністю та невідворотністю; створюють обставини, за яких виконання зобов'язань у конкретних умовах господарської діяльності стає неможливим. Здійснено аналіз релевантної судової практики застосування інституту звільнення від відповідальності за порушення договірних зобов'язань, зокрема рішення національних судів, що визначають критерії кваліфікації форс-мажорних обставин, вимоги до доказової бази та особливості процесуального підтвердження їх настання. Диференційовано форс-мажорні обставини та істотну зміну обставин у договірних відносинах, констатовано відмінність вказаних правових ситуацій через призму впливу на виконання договірних зобов'язань. Окрему увагу приділено дослідженню форс-мажорних обставин як підстави для звільнення від юридичної відповідальності у публічно-правових відносинах. Сформульовано висновки, відповідно до яких аналіз положень нормативно-правових актів та Регламенту ТПП України засвідчує, що форс-мажорні обставини мають набагато ширше застосування, позаяк можуть слугувати підставою для звільнення від відповідальності у правовідносинах, які виходять за межі договірних, зокрема, у сферах адміністративного права, податкових зобов'язань та регуляторної діяльності. Розглянуто значення воєнного стану в Україні у контексті договірних відносин.

2. The dissertation research is devoted to a comprehensive analysis of the grounds for exemption from liability for breach of contractual obligations in the civil law of Ukraine. The dissertation defines the concept and features of civil liability, analyzes and studies the concepts of leading scholars of Ukrainian civil law in this field, determines the conditions of its occurrence in accordance with current legislation, and characterizes the main types of civil liability. It is established that civil liability constitutes a legal burden of a property nature provided for by civil law norms, imposed on the offender in case of violation of both contractual and non□contractual civil obligations, aimed at compensating for the damage caused, restoring the violated right, preventing repeated violations, and implemented through measures defined by law or contract. The main characteristics of civil liability are distinguished: (1) property□based and individualized orientation; (2) compensatory and restorative nature; (3)

determination by both law and contract; (4) possibility of exceeding the amount of compensation compared to the actual damage through the application of additional sanctions, which gives it a preventive significance; (5) implementation of a protective function, which consists in ensuring the injured party's real right to protection, which can be exercised both through jurisdictional bodies and outside them; (6) it may arise regardless of fault, if such possibility is expressly stipulated in the contract or law. It is established that the composition of a civil offense (with certain exceptions) is a determining prerequisite for the occurrence of civil liability, the key elements of which are: unlawful conduct, damage caused, causal link between them, and the fault of the offender, which form the legal basis for the application of civil sanctions. The general principles of exemption from civil liability are studied, the history of the formation and development of this legal phenomenon is traced, its essence is revealed, and its place in the system of civil law is determined. Doctrinal approaches to the definition and classification of grounds for exemption from liability, as well as their correlation with other legal categories, are disclosed. The content of the category "impossibility of performance of obligations" is considered, and it is established that it provides the legal basis for exemption of the parties from liability for non□performance of contractual duties in cases where performance becomes impossible due to objective and unforeseen events. To terminate a legal relationship due to impossibility of performance, it is necessary to prove that the occurrence of the relevant circumstances was unpredictable and unavoidable. Another important aspect is the determination of the causal link between the circumstances and the impossibility of performance. Special attention is paid to the analysis of force majeure circumstances as a key ground for exemption from liability for breach of contractual obligations, and their correlation with circumstances of irresistible force. It is proved that these circumstances are characterized by unpredictability, do not depend on the will of the parties to the contract, and make the performance of obligations impossible, which led to the conclusion that the concepts "force majeure" and "circumstances of irresistible force" are identical in content, their equivalence being due to the peculiarities of translation from foreign languages. The specific features of "force majeure circumstances" are established: they exist independently of the will of the parties to civil relations; are marked by extraordinariness and inevitability; create conditions under which the performance of obligations in specific circumstances of economic activity becomes impossible. An analysis of relevant judicial practice of applying the institution of exemption from liability for breach of contractual obligations has been carried out, in particular decisions of national courts that define the criteria for qualification of force majeure circumstances, requirements for the evidentiary basis, and peculiarities of procedural confirmation of their occurrence. Force majeure circumstances and substantial change of circumstances in contractual relations are differentiated, and the distinction of these legal situations is stated through the prism of their impact on the performance of contractual obligations. Special attention is paid to the study of force majeure circumstances as a ground for exemption from legal liability in public law relations.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Богданова В. В. Договірні конструкції «розумних зусиль» та «альтернативного виконання» як універсальні механізми мінімізації наслідків форс-мажорних обставин: аналіз правозастосовної практики. Multidisciplinární mezinárodní vědecký magazín "Věda a perspektivy" je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury ČR: E 24142. 2026. No1(56). С. 144–155. URL: https://doi.org/10.52058/2695-1592-2026-1(56)-144-155.

- Богданова В. В. Неможливість виконання зобов'язань як підстава звільнення від договірної відповідальності. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: «Юридична»: зб. наук. праць / гол. ред. Ю. Назар. Львів: ЛьвДУВС, 2024. Вип. 4. С. 3–9. URL: https://doi.org/10.32782/2311-8040/2024-4-1.
- Богданова В. В. Підстави звільнення від договірної відповідальності: практичний аспект. Слово Національної школи суддів України. 2025. Вип. 2 (51). С. 114–122. URL: https://doi.org/DOI 10.37566/2707-6849-2025-2(51)-11.
- Богданова В. В. Порівняння понять «форс-мажор» та «обставини непереборної сили» як підстави звільнення від договірної відповідальності. АЛЬМАНАХ ПРАВА. Правові засади нормотворчої діяльності: національний і зарубіжний досвід: До 75-річчя Інституту держави і права імені В.М.Корецького НАН України, 1949–2024. Київ: Ін-т держави і права імені В.М.Корецького НАН України, 2024. Вип. 15. С. 487–493.
- Богданова В. В. Форс-мажор як підстава звільнення від відповідальності: міжнародні стандарти та національні підходи. Часопис цивілістики: наук.-практ. журнал. 2025. Вип. 57. С. 77–82. URL: https://doi.org/10.32782/chc.v057.2025.11
- Богданова В. В. Форс-мажорні застереження як правовий механізм адаптації договорів до надзвичайних обставин. Current issues in the development of Ukrainian legal education and science in the present day and post-war reconstruction: Scientific monograph. Riga (Latvia): "Baltija Publishing", 2026. С.311–335. URL: https://doi.org/10.30525/978-9934-26-629-4-14.
- Богданова В. В. Форс-мажорні обставини як підстава звільнення від юридичної відповідальності в публічно-правових відносинах. Вісник Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України: наук.-практ. видання. 2025. Вип. 17. С. 6–14. URL: https://doi.org/10.32782/2522-9656/2025-17-1.
- Bohdanova V. Force majeure as a basis for exemption from contractual liability in european union legislation. Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej. Częstochowa, 2024. 66 (2024) nr 5, s. 282. P. 130–138. URL: https://doi.org/10.23856/6614
- Богданова В.В. Військові дії як підстава для звільнення від господарсько-правової відповідальності. Актуальні проблеми історії, філософії та права у дослідженнях молодих учених: матеріали конф. молодих учених (м.Київ, 13 грудня 2022 р.) / за заг. ред. В. В. Солошенко. Київ: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2023. С. 215–219.
- Богданова В.В. Гармонізація законодавства України із законодавством ЄС: досвід правового регулювання у зарубіжних країнах звільнення від договірної відповідальності. Актуальні шляхи вдосконалення українського законодавства: матеріали XXI Всеукр. наук.-практ. конф. вчених, практикуючих юристів, аспірантів та студентів (м. Харків, 16 трав. 2025 р.) / Юридична Клініка Нац. Юридичного Ун-ту ім. Ярослава Мудрого; Координаційний Центр з надання правничої допомоги; Рада адвокатів Харківської області; Громадська організація «Центр розвитку правничої клінічної освіти». Харків: Право, 2025. С. 204–207
- Богданова В. В. Інститут звільнення від договірної відповідальності: міжнародний досвід. Інтеграція України до Європейського Союзу: виклики в умовах воєнного стану. Пам'яті професора Павла Заворотька та професора Володимира Денисова: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 4–6 лист. 2024 р.) / за наук. ред. Л. Г. Фалалєєвої. Київ: Вид-во «Людмила», 2025. С. 288–290.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Венецька Марина Віталіївна

2. Maryna V. Venetska

Кваліфікація: к.ю.н., ст.н.с., 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7082-9426

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Цюра Вадим Васильович

2. Vadym V. Tsiura

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6534-3141

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дзера Ірина Олександрівна

2. Iryna O. Dzera

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3953-8409

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Києво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: 03wfca816

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тимченко Геннадій Петрович
2. Hennadii P. Tymchenko

Кваліфікація: д.ю.н., старший науковий співробітник, 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4263-9948

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Трунова Галина Анатоліївна
2. Halyna A. Trunova

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1829-2561

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Бабаскін Анатолій Юрійович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Бабаскін Анатолій Юрійович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Топонар О.І.
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна